

Gensyn til Ordningen af vort Forsvarsvæsen, saa kunne vi dog ikke haabe at naae længere end dertil, at vi til en Tid kunne forsvare os selv, men ikke saa vidt, at vi kunne haabe ved egne Kræfter, uden Hjælp, at tilbagenise et Angreb og havde vort Selvstændighed. Jeg tror ikke, at jeg i den Henseende har opfattet Anmærkningerne til Lovforslaget urigtigt; det forekommer mig, at Ytringer fra flere ærede Talere have vist, at de ligeledes opfatte Anmærkningerne paa denne Maade. Denne Tanke, at vi ikke kunne ordne vort Forsvarsvæsen paa en mere tilfredsstillende Maade, er jo i og for sig ikke meget trøsterig, og jeg tilstaar, at min Følelse vægrer sig ved at tro, at det ikke skulde være muligt at komme til et andet Resultat end dette, vægrer sig ved at tro, at denne Tanke er fuldstændig rigtig. Men hvorledes dette end maatte forholde sig, tror jeg dog, at man maa vide den ærede Krigsminister Tak for, at han med saa megen Klarhed og med saa megen Uforbeholdenhed har fremstillet det Syn, som han har paa denne vigtige Sag. Ser man hen til det Grundlag, den Basis, paa hvilken den hele i Anmærkningerne udviklede Forsvarsplan maa siges at være bygget, saa tror jeg, at man kan sige, at den hviler paa en sidste Tanke, som er den, at Kjøbenhavn maa og skal blive Centralpunktet for det sidste Forsvar, at, hvorledes man end vil kunne opnaa paa andre Punkter at bekæmpe Fjenden, saa bliver dog Kjøbenhavn det Sted, hvor den sidste og afgjørende Kamp maa leveres. Det er, om jeg saa maatte udtrykke mig, det Hovedprincip, som gaar igjennem Anmærkningerne, det er den Forsætning, paa hvilket alt det Dørlige hviler som Efterætning. Det maatte da ligge nær at undersøge, hvorvidt denne Tanke er rigtig, som maasse kan udtrykkes i saa Ord saaledes: Fremfor Alt Kjøbenhavn. Den høitærede Krigsminister er i Motiverne til Lovforslaget kommen ind paa at omtale en anden Tanke, nemlig, at der er dem, som mene, at da Kjøbenhavn paa forskjellig Maade, som nærmere betegnes, er et Punkt, som frembyder ikke de heldigste Chancer for Forsvaret, burde man vælge et andet Retrætepunkt for Hæren, et andet Befæstningspunkt end Kjøbenhavn og indrette Forsvarsplanen deraf. Jeg tilstaar imidlertid, at jeg ikke finder, at Belysningen og Undersøgelsen af Sagen fra denne Side er stet saa fuldstændig i Anmærkningerne, som jeg idetmindste for mit Vedkommende kunde ønske; men jeg skynder mig med at tilføie, at den ærede Krigsminister i Motiverne ogsaa har sagt, at han kun kortelig vil berøre de Omstændigheder, som kunne tale imod Tanken om at ordne Forsvaret paa en Basis som den, jeg antydede. Jeg skal imidlertid dog tillade mig at dvæle et Dieblit ved nogle af de Punkter, som i Motiverne ansæres imod, at noget Saadant skulde være heldigt. Det hedder med Gensyn til dette blandt Andet i Motiverne: „At fortsætte Krigen,

efterat Kjøbenhavn er besat af Fjenden, vil være en Umulighed“. Man maatte da spørge: Hvorfor vil det være en Umulighed? Et Svar paa dette Spørgsmaal synes at kunne være forsøgt noget længere hen i Motiverne paa samme Side, hvor det siges, at „Hovedstaden er af stor Betydning for Landet“. Men det forekommer mig, at enten man siger, at det er en Umulighed at fortsætte Krigen, efterat Hovedstaden er besat, eller man siger, at Hovedstaden er af stor Betydning for Landet, har man kun sagt det Samme med forskjellig Udtryk; det ene kan ikke tjene som Motivering af det Andet. Men det hedder fremdeles i Motiverne med Gensyn til det Omne, jeg omtaler: Selv om man gjorde et andet Punkt til Basis for Hærens Operationer derved, at alle de militære Etablissementer vare flyttede derhen, og selv om et andet befæstet Punkt var gjort til Hovedstation for Flaaden, efter at Drøtlogsværftet m. m. var flyttet derhen, vilde man maasse finde, at Omkostningerne herved vilde blive lige saa store som Omkostningerne ved en permanent Befæstning af Hovedstaden. Det staar kun udtalt som et „maasse“, at Omkostningerne vilde blive lige store, og ligeledes udtalte den ærede Krigsminister i det Foredrag, som han holdt ved dette Lovforslags Fremfættelse (Tidendens Side 275), at man under den Forudsætning, at man altsaa gik bort fra Kjøbenhavn, meget snart vilde erfare, at, da vi der skulde have militære Etablissementer, da vi der skulde have Magasiner, Depotssteder for Hæren osv. osv., vilde dette vistnok medføre rigelig den samme Befæstning, som behøvedes til Kjøbenhavns Befæstning. Ogsaa der er der udtrykt et „vistnok“, ligesom der paa det tidligere Sted i Motiverne, som jeg omtalte, findes et „maasse“. Det forekommer mig, at man med Gensyn til et saa vigtigt Spørgsmaal ikke saa let burde gaa til at lade sig nøie med et usikkert „maasse“ eller „vistnok“, men at man der burde forlange, at der lagdes en virkelig detailleret Beregning til Grund. En Flytning af de militære Etablissementer have vi jo allerede oplevet med Gensyn til Gammelholm. Jeg veed ikke i dette Dieblit, om der derved er paadraget Statskassen, noget Tab eller idetmindste noget væsentligt Tab; men man maa da der kunne opkafe det samme Spørgsmaal: hvad er Nyholm værd, hvis man tænker sig en Fraslytning derfra paa samme Maade som den, der i sin Tid fandt Sted fra Gammelholm? Ganste vist tror jeg at kunne sige, at man ikke bør være sikker paa paa Forhaand at finde, at Nyholm er mindre værd end Gammelholm, og jeg veed heller ikke, om man saaledes paa Forhaand kan være berettiget til at sige, at den eventuelle Fraslytning fra Nyholm vilde paadrage Statskassen, Alt beregnet paa den ene Side og den anden Side, større Udgifter eller større Tab. Om et saadant er blevet paadraget ved Fraslytningen fra Gammelholm, veed jeg, som